

Warszawa, 10.02.15 r.

Uwagi do projektu Rozporządzenia Ministerstwa Gospodarki w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych

Dnia 23 stycznia Ministerstwo Gospodarki przekazało do konsultacji społecznych projekt rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych wraz z 2 rozporządzeniami towarzyszącymi (o sposobie pobierania próbek i metodzie badania). Zgodnie z dokumentem OSR (Ocena Skutków Regulacji) przygotowanym przez Ministerstwo Gospodarki, rozporządzenie będzie miało wpływ na środowisko naturalne, zdrowie oraz konkurencyjność gospodarki. Reprezentując Health and Environment Alliance, która jest europejską organizacją typu non-profit analizującą wpływ środowiska na zdrowie obywateli Unii Europejskiej, ww. rozporządzenie jest niezwykle ważne w kwestii jakości zdrowia publicznego Polaków, które jest bezpośrednio uzależnione od jakości środowiska.

Jakość powietrza w Polsce należy do najgorszych w Unii Europejskiej¹. Naczelna Izba Kontroli (NIK) w swoim raporcie o *ochronie powietrza przed zanieczyszczeniami* z dnia 29 grudnia 2014, wskazuje na znaczące przekroczenia pyłu zawieszonego i benzo[a]pirenu B[a]P². NIK powołując się na raport Europejskiej Agencji Środowiska wskazuje, że aż 6 z pośród 10 najbardziej zanieczyszczonych miast Europy znajduje się w Polsce (pod kątem przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀). Mieszkańcy Krakowa w 2011 roku przez 150 dni w roku musieli oddychać powietrzem niespełniającym polskich norm. Sytuacja w innych miastach pod kątem dni przekroczeń nie jest dużo lepsza – Nowy Sącz 126, Katowice 123, Rybnik 113. Polskie powietrze należy niestety do najgorszych w Unii Europejskiej.

Zgodnie z raportem Europejskiej Agencji Środowiska Air quality in Europe — 2014 report z listopada 2014, Polska zajmuje przedostatnie miejsce zaraz za Bułgarią pod względem przekroczeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5}, co ilustrują mapy 1.a-b oraz wykresy 1.a-b a pod kątem przekroczeń benzo[a]pirenu B[a]P znajduje się na końcu listy, co zostało zaprezentowane na mapie 2.a i wykresie 2.a.

Analizując mapę (w załączniku) można zaobserwować, że prawie cały obszar Polski charakteryzuje się stężeniem pyłu PM₁₀ powyżej 75 µg/m³. Sytuacja w przypadku przekroczeń pyłu PM_{2,5}, jest nieznacznie lepsza, jednak nadal dotyczy większości obszaru południowego i centralnego Polski. Skalę problemu jakości powietrza można przedstawić odnosząc średnie stężenia pyłu w Polsce do poziomu dopuszczalnego co ilustruje wykres 1.a i 1.b. Wykresy pokazują, że Polacy i Polki oddychają najbardziej zanieczyszczonym powietrzem w Unii Europejskiej (z wyjątkiem pyłu PM₁₀). Niestety pyły nie są największym problemem jakości powietrza w Polsce. Stężenia Benzo[a]pirenu (B[a]P) są przekraczane kilkunastokrotnie i jest to ewenement na skalę europejską. Sytuację ilustruje tabela 2.a i wykres 2.a. Stężenia B[a]P w Polsce jest tak wysokie, że nie mieści się na skali UE co zostało wykazane na wykresie 2.a. Oznacza to, że obywatele w Polsce są narażeni na B[a]P przekraczający nawet 10-krotność dopuszczalnych norm. Jakość powietrza wpływa znacząco na pogorszenie się jakości zdrowia publicznego a przez to i sytuacji gospodarczej.

Zanieczyszczeniem powietrza powodują wzrost zachorowalnością na astmę, przewlekłe zapalenie oskrzeli, przewlekłą obturacyjną chorobę płuc, nowotwory górnych dróg oddechowych i pęcherza moczowego, zaburzenia rytmu serca, a nawet niewydolność serca. Co roku w Polsce z

¹ Air quality in Europe — 2014 report, European Environment Agency, 2014

² Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami, Naczelna Izba Kontrolna, 2014

powodu złej jakości powietrza umiera przedwcześnie ok. 45 tys. osób. Jednak nie są to jedyne straty w związku z brakiem działań dążących do poprawy jakości powietrza, szczegółowe efekty zdrowotne zostały zaprezentowane w tabel 3. Straty dla gospodarki z powodu złej jakości powietrza są bardzo duże – ponad 12 tys. nowych hospitalizacji, ponad 500tys. wizyt u specjalistów czy też prawie 14 mln utraconych dni pracy. Łącznie wartość skutków zdrowotnych złej jakości powietrza ocenia się na poziomie 39-119mld Euro rocznie³.

Rozporządzenie w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych powinno być dokumentem, który rozwiązuje problem społeczny jakim jest ekspozycja na wysokie stężenia związków szkodliwych dla zdrowia. Jednocześnie wprowadzenie odpowiednich norm dla węgla pozwoli na znaczącą poprawę jakości powietrza w Polsce. Domowe piece i kotły są odpowiedzialne za większość emisji benzo[a]pirenu (85%) oraz znaczącą emisję pyłów pierwotnych (ponad 50%)⁴. Ustalenie odpowiednich norm jakości węgla wykorzystywanego w gospodarstwach domowych z pewnością mogłoby przyczynić się do poprawy jakości zdrowia publicznego w Polsce.

Obecny zapis rozporządzenia nie pozwala na poprawę jakości powietrza w Polsce. Zgodnie z wnioskami raportu NIK rząd musi ustalić minimalne parametry dla węgla - (...)określenie minimalnych wymagań jakościowych dla paliw stałych (...).

Health and Environment Alliance wnioskuję o wykreślenie następujących tabel:

- Numer 6: miałby o maksymalnej zawartości popiołu 30%, siarki 1,3% oraz minimalnej wartości opałowej 19 MJ/kg;
- Numer 7: miałby o maksymalnej zawartości popiołu 35%, siarki 1,8% oraz minimalnej wartości opałowej 17 MJ/kg;
- Numer 8: miałby o maksymalnej zawartości popiołu 20%, siarki 1% oraz minimalnej wartości opałowej 18 MJ/kg;
- Numer 9: miałby o maksymalnej zawartości popiołu 50%, siarki 1,2% oraz minimalnej wartości opałowej 7 MJ/kg.

Węgiel o wymienionych powyżej parametrach nie powinien być dostępny do użytku w domowych instalacjach, które z przyczyn technologicznych nie mogą posiadać żadnego systemu oczyszczania spalin. Spełnienie tych wymagań to pierwszy krok w poprawie jakości powietrza. Pozostałe sortymenty węgla powinny posiadać parametry zgodne z ekspertyzą Polskiej Izby Ekologii (PIE)⁵ a także propozycjami norm Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla (IChPW). Ministerstwo Gospodarki w swoim projekcie nie odnosi się do ww. norm, które wynoszą – zawartość popiołu 8% PIE lub 10% IChPW, a w przypadku zawartości siarki 0,6%.

Nie uwzględniono również zawartości rtęci w węglu i chloru, co zostało podane w ekspertyzie PIE. Rtęć silnie oddziałuje na układ nerwowy, natomiast chlor przyczynia się do powstania silnie toksycznych dioksyn i furanów. Z powodu praktycznie braku monitoringu zawartości rtęci w powietrzu (4 stacje) i braku monitoringu dioksyn i furanów problem narażenia Polaków jest nieznany. Jednak na

³ Cost-benefit Analysis of Final Policy Scenarios for the EU Clean Air Package, Komisja Europejska, 2013

⁴ Krajowy Bilans Emisji SO₂, NO_x, CO, NH₃, NMLZO, pyłów, metali ciężkich i TZO za lata 2011-2012 w układzie klasyfikacji SNAP – Raport syntetyczny, Krakowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami

⁵ Propozycja wymagań jakościowych dla węgla jako paliwa dla sektora komunalno-bytowego; Polska Izba Ekologii, Katowice, 15 styczeń 2013

podstawie innych przekroczeń np. pyły i B[a]P należy spodziewać się wysokich poziomów stężeń tych substancji w powietrzu.

Kwestia nazewnictwa poszczególnych sortymentów węgla również powinna być zmieniona, wykorzystywanie sformułowań 'ekogroszek' i 'ekomiał' jest nieuzasadnione. Wskazane produkty nie mają nic wspólnego z ekologią z powodu dużej zawartości popiołu i siarki.

Problem zanieczyszczeń powietrza w Polsce powinien być również ujęty holistycznie. Emisja zanieczyszczeń z domowych pieców i kotłów jest jednym ze źródeł zanieczyszczeń. Poprawa jakości powietrza w całej Polsce wymaga również działań w zakresie redukcji zanieczyszczeń z transportu oraz przemysłu, w tym głównie z energetyki. Health and Environment Alliance wzywa Ministerstwo Gospodarki do pracy z innymi resortami w kwestii:

- Wprowadzenia stref niskiej emisji dla pojazdów
- Przyspieszenia działań związanych z wprowadzeniem standardów emisyjnych przez elektrownie, które będą zgodne z dyrektywą w sprawie emisji przemysłowych

Wzywamy również Ministerstwo Gospodarki do uwzględnienia kwestii jakości powietrza i jej wpływu na zdrowie ludzi podczas dyskusji nad potencjalnymi strategiami energetycznymi i ich planowaniu.

Gorąco liczymy, że w pracach nad jakością paliw stałych ważniejsze będzie zdrowie Polaków. Redukcja stężeń zanieczyszczeń przyczyni się do zmniejszenia liczby osób chorych na schorzenia uk. oddechowego i krążenia co z kolei wpłynie na poprawę budżetu Polski.

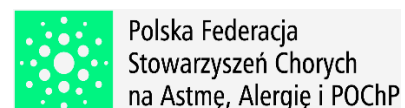
Z poważaniem,

Łukasz Adamkiewicz

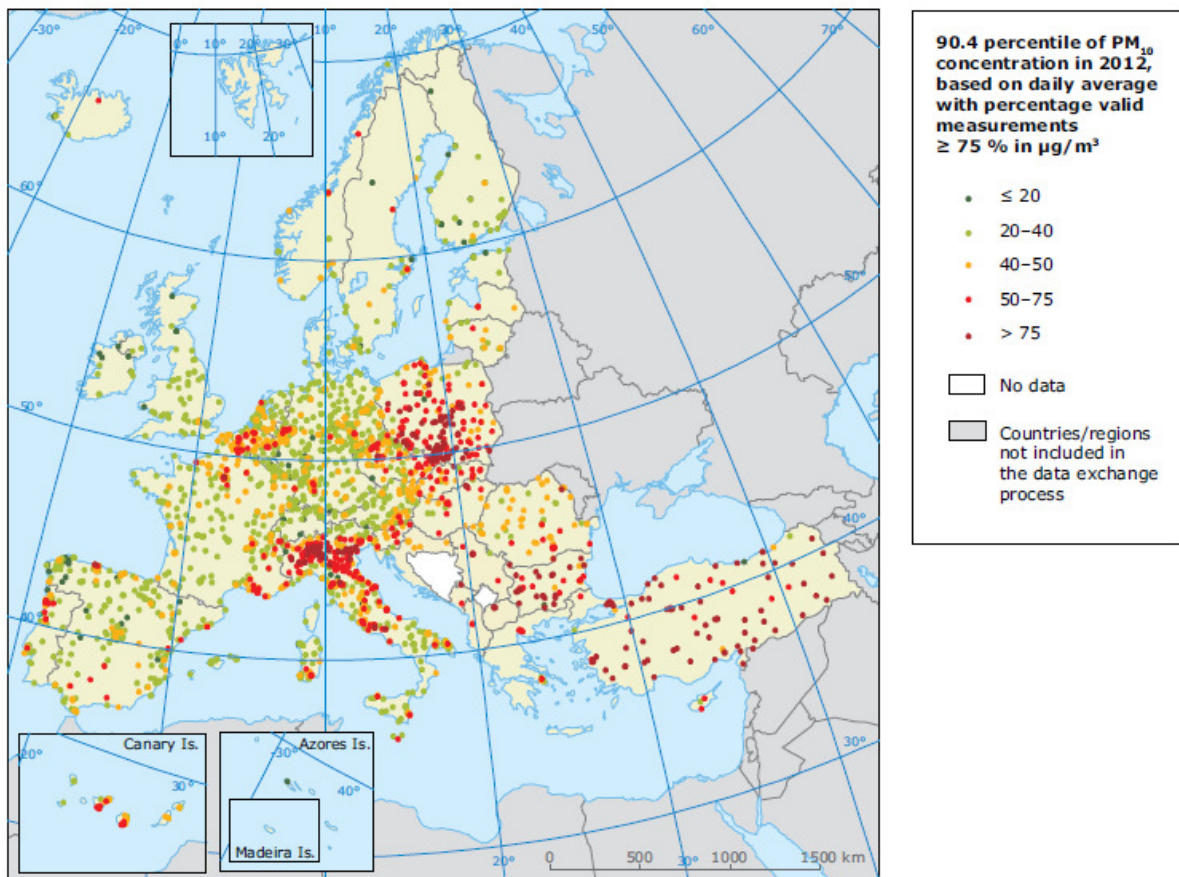
Health and Environment Alliance

oraz *Polska Federacja Stowarzyszeń Chorych na Astmę Alergię i POChP*

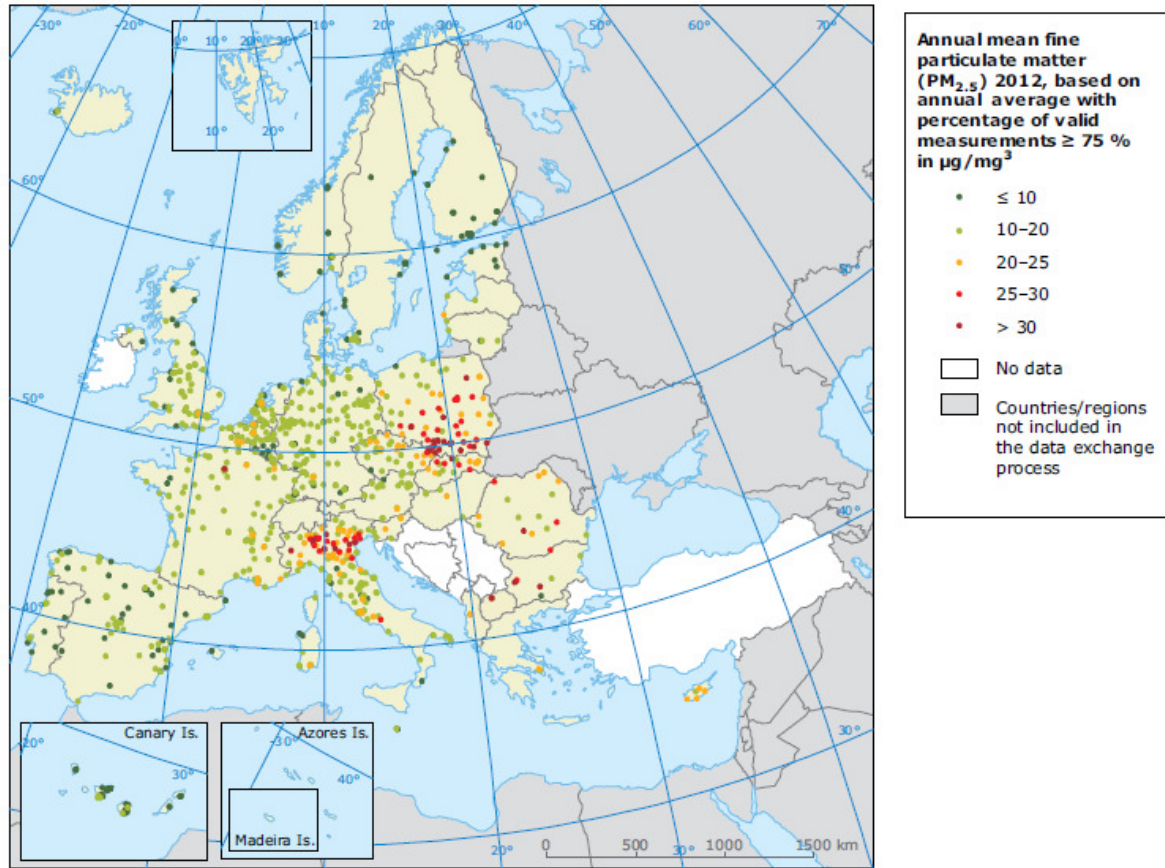
Map 4.1 Concentrations of PM₁₀ (2012)

Mapa 1.a Stężenia pyłu PM₁₀ w Europie⁶

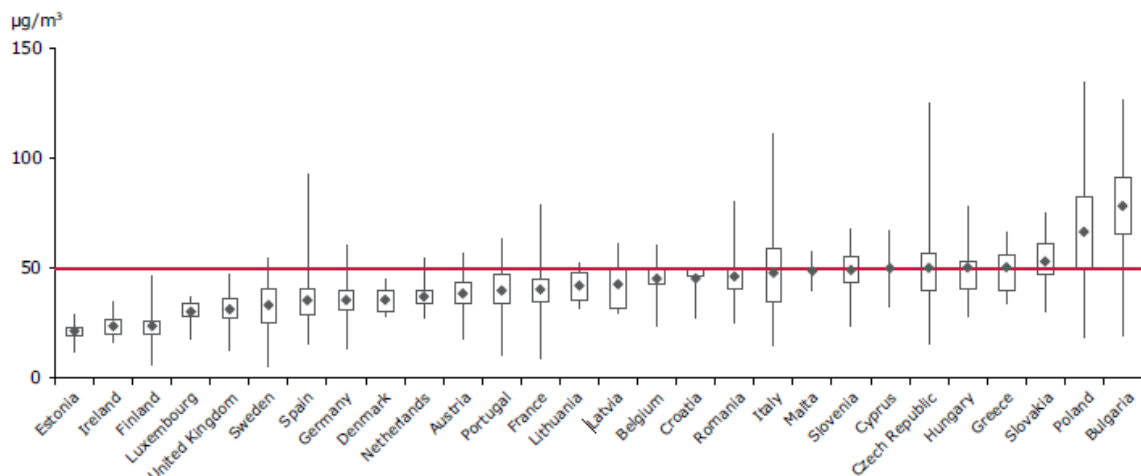
⁶ Air quality in Europe — 2014 report, European Environment Agency, 2014

Map 4.2 Concentrations of PM_{2.5} (2012)

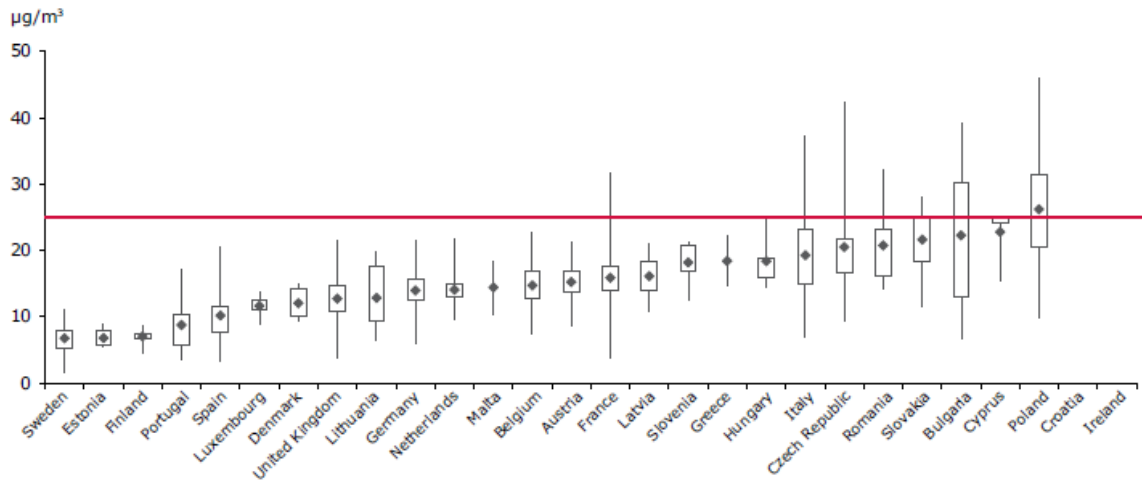
Mapa 1.b Stężenia pyłu PM₁₀ w Europie⁶

Figure 4.2 Attainment situation for PM₁₀ in EU-28 (2012)

Wykres 1.a Przekroczenia pyłu PM₁₀ w Europie⁶

Figure 4.3 Attainment situation for PM_{2.5} in the EU-28 (2012)

Wykres 1.b Przekroczenia pyłu PM_{2.5} w Europie⁶

Map 4.5 Concentrations of BaP in 2012

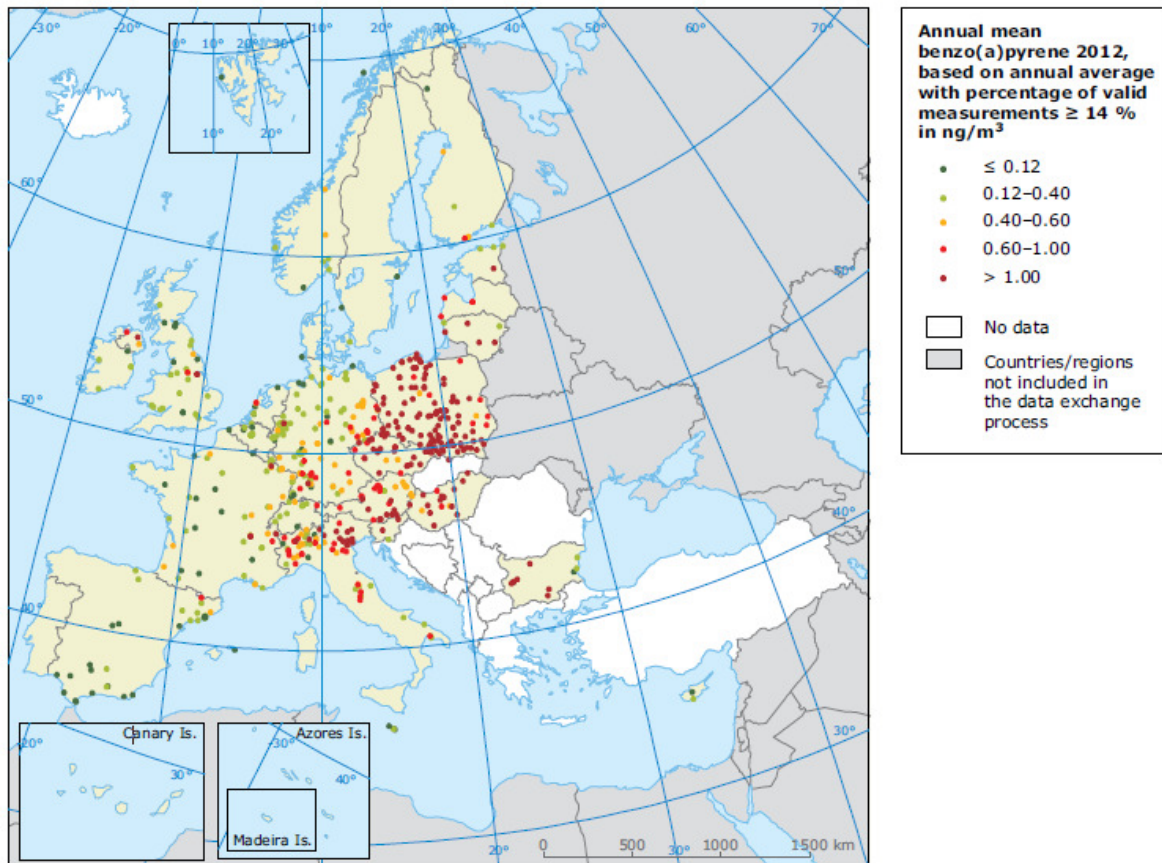
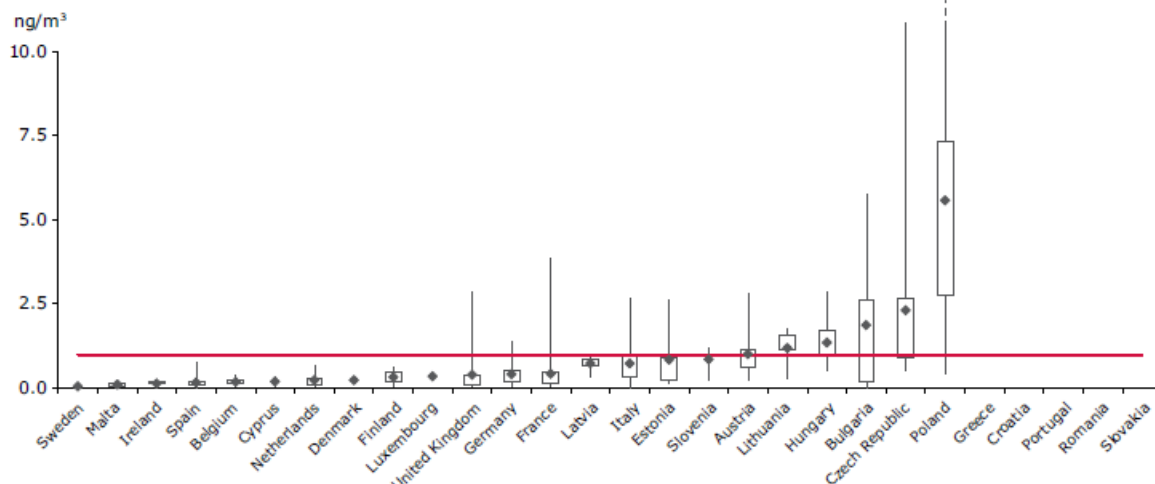

Tabela 2.a Stężenia B[a]P w Europie⁶

Figure 4.10 Attainment situation for annual mean concentration of BaP in EU-28 (2012)

Wykres 2.a Przekroczenia B[a]P w Europie⁶

Skutek zdrowotny	Jednostka	Polska
przedwczesne zgony	zgony	43 168
utracone lata życia	lata	458 582
umieralność wśród niemowląt	zgony	88
nowe przypadki przewlekłego zapalenia oskrzeli	przypadki	21 004
nowe przypadki zapalenia oskrzeli u dzieci	przypadki	121 623
nowe hospitalizacje z powodu chorób układu oddechowego	przypadki	7 853
nowe hospitalizacje z powodu chorób układu krążenia	przypadki	4 843
dni ograniczonej aktywności	dni	49 645 335
utracone dni pracy	dni	13 809 688
pojawienie się objawów (kaszlu, bezdechu, etc.) wśród dzieci z astmą	dni	1 284 581
korzystanie z leków wśród os. z chorobami uk. oddechowego	dni	4 083 329
pojawienie się objawów (kaszlu, bezdechu, etc.) wśród osób z chorobami dolnych dróg oddechowych	dni	57 144 584
konsultacje u pulmonologów dla astmatyków	konsultacje	78 345
konsultacje u pulmonologów dla os. z chorobami górnych dróg oddechowych	konsultacje	407 705
suma zewnętrznych kosztów zdrowotnych	mln Euro	39- 118

Tabela 3. Skutki zdrowotne ekspozycji na pył zawieszony dla Polaków⁷

⁷ Cost-benefit Analysis of Final Policy Scenarios for the EU Clean Air Package, Komisja Europejska, 2013